

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Jtem de statu claustraliu[m] et religioso[rum].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

vices nostras seu loci archidiaconum
euz examinatione debita approbatum.
ad huiusmodi officia exercenda. Et si
quis rector ecclesie vel altaris aut ca-
pelle aliquem contra hoc admiserit ex-
communicationis sententiā quā in ipm
in hoc casu ferimus in his scriptis in-
currat ipso facto. Eo salvo q̄ peregrinā-
tes et honeste persone qui nō pro questu
sed pietatis et deuotionis intuitu mis-
sim dicere volentes admitti poterunt
si requirunt.

**De cohabitatoribus
et concubinarijs.**

¶ Cōcilio bone memorie Con-
radi archiepi predecessoris nri.
innouādo statuimus vt sacerdo-
tes manifesti cohabitatores. concubi-
nas a se de domibus et prochijs suis in-
tra decem dies post publicationem pre-
sentium oīno remoueāt et repellāt. Ali-
oquin excommunicationis sententiā quā pro-
pter hoc in eos ferimus in his scriptis
senouerint incurrisse. Mulieres autē si
post ipos decem dies recte fuerint in
prochijs horum sacerdotum remanere
p̄ decanos christianitatū iporū locoꝝ ex-
communicentur. et excommunicate publi-
ce nūciētur inuocato sup̄ remotiōe eaz
si opus fuerit auxilio seculari. ¶ Inhi-
benus etiā ne sacerdotes filios aut fi-
lios vel concubinas dorent aut dīcent
de p̄mōntio crucifixi. aut talū nuptijs
vel etiā exequijs audeāt interesse. et q̄
cōtra fecerint pena canonica pcellātur.

De statū claustralū et religiosoz

Statuimus vt nullus monach⁹
aut montalis claustrum suū ex-
eat. p̄ ciuitates villas vel opida
discurrendo. aut in villa monasterio ad-
iacente comedere nisi ex causa rationa-
bili et v̄gere. et id tunc fiat cū sui plati

vel prelate licentia speciali quā licentiā
volum⁹ vt prelat⁹ vel prelata nō det
nisi causa examinata q̄ sit euīdēs et nō
possit sine scandalo euitari. ¶ Item de
oratorio refectorio et dormitorio p̄ mo-
nachos continuum silentium obseruet
In claustro vero vel foris seruent silen-
tium quod precipit obseruantia regula-
ris. ¶ In refectorio omnes comedant.
sed nō carnes. nec extra. nisi in infirmas-
ria. vna sit omnibus coquina et cōmuni-
nis cibus nisi de licentia abbatis vel
prioris et ex causa. Speciales cameras
et comestōdes ibidem districtius inhi-
beamus. In cōmuni dormitorio dōnes dor-
miant nisi debiles fuerit vel infirmi. Di-
uinum officium s̄m regulā beati Benedi-
dicti v̄l beati Augustini. et institutiōes
sanctorum patrum celebrēt. ¶ Item sub
pena excommunicationis late sententię.
Precipimus vt omnes religiosi et pre-
cipue moniales habitum s̄m regulā ser-
rāt vbiq̄ fuerint cōstituti. cappas ma-
nicatas. tunicas phalas. indumenta tal-
berdos. calceos v̄l caligas nō ferāt nisi
beati Benedicti et beati Augustini res-
gule congruentes. Et sub pena excom-
municationis late sententię precipimus
ab omnibus tā monachis q̄ monialib⁹
firmiter obseruari. vt proprium non ha-
beāt. nec pecuniā. nisi cui hoc p̄mittitur
ex ratione officij vel administrationis
sibi cōmisse p̄ abbatem.

¶ Item officia vel administrationes
habentes cōtractus nō ineant. locatio-
nes. emptiones. venditiones. et aliena-
tiones quarūcūq̄ rez mobilium vel im-
mobiliū non faciāt. mutuūz aliquate-
nus non recipiant a quocūq̄ preter-
scitum et consensum abbatis vel cōuē-
tus. Et si contra fecerint sciānt cōtra-
ctum huiusmodi non valere. et senten-
tiam excommunicationis etiam in eos in
hoc casu a nobis latam in his scriptis
senouerint incurrisse. Et hec eadē ex-
tendi volum⁹ ad prelatos et canonicos
L ij.

regulares et premonstraten. et alios quoslibet religiosos. Item abbatibus et prioribus districte precipimus. ut omnia et singula que ad ordinem et regulam pertinent faciatur ab omnibus et singulis inuolabiliter obseruari eorum appositione penne que in regula continetur. Rebelles vero et incorrigibiles ad nos conferentes ut ipsorum per nos rebellio coepescatur. Item statuimus ut secundum statutum concilii generalis domini Innocentii pape tertii per abbates et prepositos nigri ordinis civitatis et diocesis de triennio in triennium commune capitulum obseruet cuius concilii tenores volumus ut singuli habeant. ut sciatur quomodo huiusmodi capitulum seruare teneatur. Et quod huiusmodi statutum negligenter est obseruatum. licet dominus Conradus predecessor noster antedictus hoc mandauit. nos penam adijcimus. et non seruantes excommunicamus in his scriptis.

Qualiter clerici et maxime sacerdotes populum vel plebem regentes in administratione septem sacramentorum se habere debeant. et primo de baptismo.

Statuimus ut baptismus honorabiliter celebretur cum distinctione verborum. in quibus salus pendet baptizati. ut ille qui baptizat cum immergit baptizandum nihil addendo vel subtrahendo vel mutando dicat hec verba. Petre vel Wynande ego baptizo te. In nomine patris. et filii. et spiritus sancti. Item sacerdos eandem formam doceat maris et feminas obseruare eorum in necessitate baptizant infantes etiam parentes si alij desunt. Item sacerdos ad quem infans sic in necessitate baptizatus referendus est. quatuordecim interroget de forma quam baptizans seruauit. Et si inuenierit eam seruata et rite bap-

tizatus puerum faciat et que post baptismum fieri consueuerunt. Si autem cognouerit ipsum non baptizatum vel dubitauerit. baptizet eum sub hac forma Petre vel Johannes. Si es baptizatus ego te non baptizo. sed si non es baptizatus. tunc ego te baptizo. In nomine patris. et filii. et spiritus sancti. Item si timeatur de morte infantis antequam nascatur. et caput eiusdem nascens appareat extra fundat aquam qui affuerit super caput nascens. dicens ego te baptizo in nomine. patris. Et si infans sic moritur. sepeliatur corpus eius in cimiterio. Si puenerit uiuus ad ortum. et de forma dubitetur. de nouo baptizetur sub hac forma Petre vel Johannes. ego te non baptizo si es baptizatus. sed si non es baptizatus tunc ego te baptizo in nomine. patris. Item mulieri in partu motue nullatenus negentur iura christianitatis nec ecclesiastica sepultura. Et si certum sit quod mulier pregnantis moriatur teneat os eius apertum. et cum magna cautela uterus eius aperiat. et si infans uiuus fuerit educatur et baptizetur. Si autem inuentus fuerit mortuus. ipse puer extra cimiterium tumulet. Et iste modus et forma frequenter pro christianis imprimatur. ut sciatur quomodo in talibus debeant se habere. Item duo vel tres sancti admittant ad leuandum puerum de baptismis qui infra quartum gradum parentibus pueri non sint iuncti nisi in necessitate. Item in pascha et penthecoste et etiam septies fons baptismi si opus fuerit renouetur. et amara aqua veteri ipse fons lauetur. et bene mundificetur et noua ipsa benedicatur aqua et chrysmum. Item fons sub opculo et sub sera firmetur et obseruetur propter sortilegia et trypas que sub pena excommunicationis late sententia firmiter prohibemus. Item chrysmum oleum sanctum et oleum infirmorum in ampullis metallinis per certos ritulos designatis sub clauis custodiant. Si autem aliud oleum chrysmum vel oleum sacrum appo-